

Avslutning.

Etter å ha sett hvordan de forskjellige støtteapparat og tiltak fungerer for den innsatte etter endt soning, gir oss et innblikk i at arbeidet er svært krevende både økonomisk, og ikke minst tidkrevende. Det er helt klart at det foreligger en mangelvare på et rehabiliteringstilbud til den enkelte ut i samfunnet, og dette er et viktig ledd når det gjelder videreføring av vårt arbeid med rusavhengige i fengselet. Vi fikk et godt inntrykk av programmet "Fra fengsel til Kommune" som praktiseres ved Bergen fengsel. Vi får håpe dette kan bli praktisert ved flere fengsler, slik at programvirksomheten i Kriminalomsorgen blir et bedre prioritert tema.

Ved å se arbeidet rundt rusavhengige er det viktig at fengselsbetjenter har den kompetansen og faglig bredde som kreves i arbeidet med rehabilitering. Ved Floen kollektivet fikk vi møte tidligere rusmisbrukere og fikk et innblikk i hvordan de så på de tilbud som foreligger ut i anstalt og ellers i samfunnet. Ser vi på programvirksomheten med den domfeltes øyne, kan mer gjøres i større grad av reelt samarbeid mellom likestilte parter, hvor også den domfelte påvirker premissene. Det er et synspunkt med støtte i evaluering av programvirksomheten i fengselet. Det er en utfordring å arbeide med motstand på en konstruktiv måte. Tendensen går mot en mer samarbeidsorientert og inkluderende modell hvor det tas mer hensyn til innspill fra den innsatte. Her kommer programmet "Fra fengsel til Kommune" ved Bergen fengsel inn som et godt tiltak.

Oppholdet i Bergen var meget lærerikt og det var gøy å se hvordan de forskjellige instansene arbeider rundt denne problematikken. Det er lettere for oss som fengselsbetjenter å ha et helhetlig bilde av hvordan samarbeid og behandling av den enkelte instans fungerer, og hvilke tiltak som kan møte den enkelte ved løslatelse.

Vi vil også med dette takke for møtet med ildsjelene ved Trappen Motiveringssenter og den mottakelsen vi fikk ved de instansene vi besøkte.